

*Матвієнко Т. І., Бургаз М. І.,
Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова, м. Одеса, Україна,
tatyana.matvienko@gmail.com*

ОГЛЯД РИНКУ ПРАЦІ В РИБОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ УКРАЇНИ

Огляд ринку праці в рибному комплексі України зосереджений на демографії, рівні освіти та кваліфікації працівників, заробітній платі, гендерних аспектах, сезонності, проблемах найму та перспективах розвитку. Війна в Україні збільшила ризики та невизначеність, створила перешкоди для вільного руху факторів виробництва, включно з робочою силою, призвела до руйнування інститутів ринку праці та їх ефективного функціонування. Зростання бідності є одним із основних негативних соціальних наслідків війни, включаючи зростання безробіття, соціальну відчуженість, гендерну нерівність та дискримінацію на робочому місці.

Демографічні тенденції в рибпромисловому комплексі України характеризуються старінням робочої сили, що зумовлено відтоком молодих кадрів з галузі через низьку оплату праці, нестабільність зайнятості та відсутність перспектив для професійного зростання. Також спостерігається дефіцит кваліфікованих фахівців, зокрема, рибалок, інженерів-технологів, суднових механіків.

Ця тенденція створює ряд проблем, зокрема, зростання витрат на навчання та перепідготовку персоналу, зниження продуктивності праці та конкурентоспроможності галузі на міжнародному ринку.

Рівень освіти та кваліфікації працівників рибпромислового комплексу України є неоднорідним. Існують як висококваліфіковані фахівці, так і працівники з недостатньою професійною підготовкою. Це пов'язано з тим, що в Україні відсутня єдина система підготовки кадрів для рибпромислової галузі.

Програми підготовки в навчальних закладах часто не відповідають сучасним вимогам ринку праці. Також відсутня належна координація між навчальними закладами, підприємствами та державними органами, що призводить до розриву між теоретичною підготовкою та практичними навичками:

- Низька якість підготовки

Програми підготовки в навчальних закладах часто не відповідають сучасним вимогам ринку праці.

- Відсутність координації

Відсутня належна координація між навчальними закладами, підприємствами та державними органами.

- Розрив між теорією та практикою

Зростання витрат на навчання та перепідготовку персоналу.

Оплата праці в рибпромисловому комплексі України є однією з найнижчих серед інших галузей. Це пов'язано з низькою конкурентоспроможністю вітчизняної продукції на світовому ринку, високими витратами на паливо та судноплавство, а також нестабільною економічною ситуацією в країні.

Соціальні гарантії для працівників рибпромислового комплексу також є недостатніми (рисунок 1).

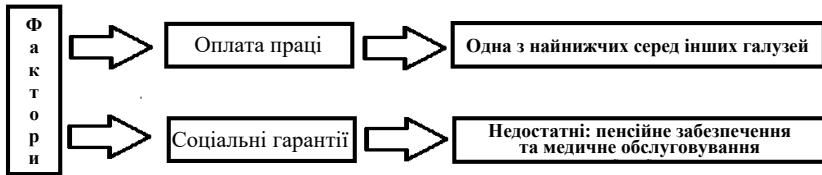

Рис. 1. Недосконалість соціальних гарантії

У рибпромисловому комплексі України спостерігається значна гендерна нерівність. Чоловіки переважають на посадах, пов'язаних з риболовлю та судноплавством, а жінки – з переробкою та торгівлею рибою.

Жінки часто стикаються з дискримінацією на робочому місці, отримують меншу зарплату, мають обмежені можливості для кар'єрного зростання та не мають рівного доступу до навчання та перепідготовки.

Проблема гендерної нерівності в рибпромисловому комплексі є актуальною, оскільки вона негативно впливає на розвиток галузі, зменшує кількість кваліфікованих працівників та обмежує потенціал для інновацій.

Рибпромисловий комплекс України характеризується сезонністю та нестабільністю зайнятості. Це пов'язано з циклічністю риболовного сезону, а також з непередбачуваністю погоди та умов риболовлі.

Взимку риболовля часто обмежується або повністю припиняється, що призводить до звільнення працівників або до скорочення їхньої робочої години. Це створює значні проблеми для працівників, оскільки вони не можуть розраховувати на стабільний дохід та надійний робочий графік.

Рис. 2. Сезонність діяльності у рибпромисловому комплексі

Є проблеми з пошуком та утриманням кадрів у рибпромисловому комплексі України. Це пов'язано з низькою оплатою праці, нестабільністю зайнятості, важкими умовами праці та відсутністю соціальних гарантій.

Молоді люди часто віддають перевагу роботі в інших галузях, де є вищі зарплати та кращі умови праці. Це призводить до того, що рибпромислова галузь змушена залучати до роботи людей, які не мають належної підготовки та досвіду, що знижує продуктивність праці та підвищує ризик нещасних випадків.

Для вирішення цієї проблеми необхідно підвищувати престижність професії рибалки, поліпшувати умови праці, збільшувати оплату праці та надавати соціальні гарантії.

Рибпромисловий комплекс України має потенціал для розвитку, але для цього необхідно вирішити ряд проблем, пов'язаних з ринком праці.

Важливо підвищити конкурентоспроможність вітчизняної рибної продукції, розвивати інноваційні технології, покращувати умови праці, підвищувати оплату праці, надавати соціальні гарантії, впроваджувати ефективні програми підготовки кадрів, а також сприяти розвитку риболовного туризму.

Реалізація цих заходів дозволить привабити в галузь молодих кадрів, підвищити продуктивність праці, зменшити відтік працівників та підвищити конкурентоспроможність вітчизняного рибпромислового комплексу на міжнародному ринку.

Література

1. Судаков М., Лісогор Л. Звіт: Ринок праці України 2022–2023: стан, тенденції та перспективи. Державна служба зайнятості України, Федерація роботодавців України, Міністерство освіти і науки України, Європейський банк реконструкції та розвитку, Фонд міжнародної солідарності (Solidarity Fund PL), 2023.
2. Пищуліна О., Маркевич К. Ринок праці в умовах війни: основні тенденції та напрями стабілізації. Центр Разумкова. Київ, 2022.